СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 176. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 31. липня 1928. VOL. XXXVI. No. 176. Jersey City, N. J., Tuesday, July 31, 1928. THREE CENTS

МЕКСИКАНСЬКА РОБІТНИЧА ЮНІЯ ВІДПЕКУЄТЬСЯ ЗАМАХУ НА ОБРЕГОНА

ЗНОВА ПІДНОСЯТЬ ЗАКИД ПРОТИ КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНСТВА.

МЕКСИКО, 28. липня. — Окружна Конференція Мексиканських Робітників, відома в Мексику під іменем „Кром", виступила з публичною заявою про замах на Обрегона, у котрій заперечує чутки, будьмто вона брала якусь участь у сьому замаху.

Заява наводить на доказ заперечення попиранне кандидатури Обрегона. Що тепер виглядає, немовби то „Кром" був проти Обрегона, се тільки вислід маніпуляцій крайних аграріїв.

Наконець заява знова повторяє закид поліції, що головним моральним виновником замаху є католицькі клерикали.

Зі слідства над атентатом нема нічого нового понад те, що арештованого недавно Мануеля Трехо випущено на волю, бо поліція переконалася, що закид, будьмто він дав револьвер убийникови Обрегона, показався неправдивим.

АЛ. СМИТ ПІДХОДИТЬ ДО НЕВДОВОЛЕНИХ ФАРМЕРІВ.

ВИБІР ГУВЕРА ЗНАЧИТЬ ПІДВИСШЕННЄ ТАРИФИ.

ВАШИНГТОН, 28. липня. — Ал. Смит, демократичний кандидат на уряд президента Злучених Держав, має незадовго відбути конференцію з Джорджом Піком, провідником фармерів з кукурудзяного округа, невдоволених теперішньою републиканською політикою.

Сенатор Смут, голова фінансового комітету сенату, заявив, що як Гувер буде вибраний президентом, то тарифа на заграничні товари знова буде піднесена.

Ален Гвайт, редактор з Канзасу, виступив з промовою перед „краєвим клюбом штуки" в Ню Йорку та говорив, що Смит опирається на „салунові голоси".

Професор Ервинг Вишер, один з провідників американського руху за тверезістю, виступив публично за кандидатурою Гувера, якого він назвав „дійсно сухим".

НЕБУВАЛА ЗАЯВА БОКСЕРСЬКОГО ЧЕМПІОНА.

ТАНІ ПОКИДАЄ БОКСЕРСТВО ДЛЯ СТУДІОВАННЯ ФІЛЬОЗОФІЇ.

НЮ ЙОРК, 29. липня. — Від послідної кулачної боротьби між чемпіоном світа Джіном Тані та Австралійцем Томом Гіні кружляли вістки, що Тані не думає вже більше битися, але думає вступити зі сього спорту. Говорили, що він має вже досить двох мілінів долярів, які він досі заробив на боксі та що він думає оженитися та осісти на спокійне життя.

Нині сі чутки потверджено з достовірного жерела. Тані справді думає покинути боксерство раз на все, а замісць сього виїзджає до Парижа, де буде студіювати фільозофію. Про женячку не говорить він нічого.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА НА НЮЙОРСЬКІЙ НАДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ

64 ОСОБИ РАНЕНІ.

НЮ ЙОРК, 29. липня. — Нині, коло 10. години вечером, случилася на стації надземної зелізниці Шестої Ев. на 59. вулиці страшна катастрофа. Через коротке зіпняття електричного току погасли були на зелізниці всі світла. Та один поїзд надземної зелізниці скотився на другий, що стояв на стації. Чотири вози зовсім розбиті, при чому вози одного поїзду насунулися на вози другого.

В поїздах було тоді коло тисячі пасажирів, переважно родин, вертаючі з ріжних підміських прогульок. В одну мить вся маса людий перемінилася в товпу, в якій кождий дбав тільки за себе. Богато з них, у тому числі дітий і жінок, були вже покалічені відломками шкла. Сильнійші валили слабших на землю, топтали по них у темноті.

Коли нарешті надійшли пожарники й поліція, вони мусіли наперед добути сих подоптаних. Всіх ранених тяжко людий найдено 64. Їх знесено драбинами на вулицю та відставлено до шпиталя.

РОЗБИШАЦЬКИЙ НАПАД НА РЕСТАВРАЦІЮ.

НЮ ЙОРК, 92. липня. — До реставрації Кинг Кофі Пат на Шестій Евеню, о 3. годині над раном, коли нічний менаджер уже збирався її замкнути, застукав хтось до шиби. Коли менаджер Джеймс Тсимнадіс підійшов до вікна, він побачив трох молодих людий. Один з них став йому говорити, що вони голодні, а тут усі реставрації замкнені. Менаджер отворив двері. Молоді-мущини ввійшли — з револьверами в руках.

Тсимнадіса се не так застрашило, як огнівало. Стоячи коло „кавнтера", він став кидати на напасників тарелями. Тарелі попали в ціль та покалічили двох напасників. Сі стали відступати, а відступаючи, стріляли. Кулі ранили Тсимнадіса смертельно. Він скоро по втечі розбійників і помер.

Сцену бачив його братанич, який і покликав поліцію, але ся не могла вже зловити розбійників, які втекли автом. Коли братанич отворив касу, в ній найдено коло 20 долярів.

ПОЖАР У ТЮРМІ.

ГЮСТОН, Тексас, 29. липня. — У місцевій стейтовій тюрмі вибух у салі представлень підчас вистави фільми пожар. Коли огонь дійшов до замешканих у камерах людий, почалися страшні сцени. В огні згоріло двох людий, в 8 других находяться в шпиталі, і певно помре. Кількнайцять других вийде з життєм.

СОЙМОВИЙ ВОЗНИЙ І СОЙМОВА КАСА.

Польська поліція арештувала молодшого соймового возного Каспшака в звязку з веденням слідства в справі неудачного замаху на соймову касу. Каспшак признався, що мав намір обікрасти соймову касу.

ГАРНИЙ МАЙОР.

Перед львівським судом ставав майор польського війська, якого прізвище зазначує преса тільки буквами Ф. Б., обвинувачений у злочині насильства над нелітними дівчатами в Стрию. Покищо він засуджений на 8-тижневу вязницю за „знеславлення"; обвинувачений і прокуратор відкликаються до вищої інстанції.

СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ У ЧЕСТЬ РАБІНІВ.

Мала і брудна вулиця у Львові Фурманська була видовищем організованого нападу на дім одного правовірного хусита, що мав велику честь гостити в себе цадика з Мункача — Спіра. Довідались про це „вірні" другого цадика, з неменше славного міста Белза — цадика Рокаха, що веде із Спірою віддавна війну і рішили, що Спіра не є гідний побуту в такій гарній столиці як Львів. Напали на дім, куди він приїхав, повибивали шиби, зробили рейвах як від землетрусу і „викурили" Спіру, який, шануючи цілість своєї особи, нишком утік до своєї „столиці".

ЗРІСТ ДОРОЖНІ В ПОЗНАНЩИНІ.

Воєвідська комісія для розсліду змін коштів удержання устійнила, що на протязі місяця червня кошти удержання в порівнанні з попереднім місяцем піднеслися на 0.83 проц.

НЕБЕЗПЕЧНО ПРИЙМАТИ НА НІЧЛІГ НЕЗНАНИХ ГОСТЕЙ.

М. Вайдович, замешкалий у Львові при вул. Марії Магдалини, приняв на нічліг незнаного йому близче подорожнього. Якже здивувався ранком, коли збудившись, не знайшов не тільки свого гостя, але своєї гардероби, перського килиму, золотого годинника і готівки. Шкода виносить коло 1,500 золотих.

ЧИ ГОРКИЙ БОЛЬШЕВИК?

Читаємо в „Ізвєстіях": На зборах робкорів (робітничих кореспондентів) і починаючих письменників задала Горкому таке питання одна новичка-„робітниця пера": — „Товаришу Олексію Максимовичу, я щойно цими днями довідалася, що ви не большевик. А чому? Горкий пояснив, що від 1903 до 1917 р. він ішов разом з большевиками. У жовтні цього року у ньому прокинулись сумніви. „Зворот у моїх поглядах наступив тоді, коли робітничо-селянська маса як один чоловік стануля в обороні Іліча після атентату на нього. Я зрозумів, що я помилявся і щиро признався в цьому перед Ілічем".

ФРИЗІЄРИ РАДЯТЬ.

В неділю, 24. червня, відбувся у Львові великий зїзд фризієрів з цілої Східної Галичини. Фризієри радили над поліпшенням своєї долі. Домагалися, щоб їм вільно було працювати в неділі і свята, привернення їм всіх ремісничих прав і відписання деяких податків. На зїзді не було здається ані одного українського фризієра, длятого, що їх нема. Дивне, що Українці не хочуть цього ремесла, котре приносить значні доходи. Фризієрство на наших землях спочиває чомусь ділковито в жидівських і польських руках.

ДИКТАТОРСЬКИЙ РОЗПОРЯДОК.

Еспанський уряд видав розпорядок, який забороняє в усіх приватних клюбах розмови на політичні теми. Чи є це добрий спосіб на втихомирення політичних пристрастей, покаже найближча еспанська революція, що приходить програмово що два-три роки.

ГРОШЕВА ПОМІЧ СВЯЩЕНИКАМ.

Польська рада міністрів прийшла до переконання, що католицькі священики живуть у великій біді і постановила виплатити їм одноразову грошеву допомогу у висоті приблизно одної четвертини місячної платні. Поміч цю дістануть священики римо-католицькі і греко-католицькі.

БЮДЖЕТ ОСВІТИ НА УКРАЇНІ.

Цього року так з державного, як і з місцевого бюджету значно збільшене асигнування на народню освіту, а саме з державного бюджету — 42,000,000 карб., що дає збільшення проти виданих 1926—27 р. асигнован на 23.6%; з місцевого бюджету — 97,500,000 карб. — більше на 23.4%. Крім того біжучого року з самоподаткування на народню освіту мають витратити 25,000,000 карб. Коли скласти всі кошти, що їх видається на освіту з місцевого бюджету та кошти з самоподаткування, то вони перевищать на 90% кошти, видавані передвоєнного часу на масову освіту.

КОНОКРАДИ.

В несвіжськім повіті на польсько-совітськім кордоні множаться від якогось часу випадки крадіжи коней. Слідство виказало, як подають польські часописи, що ті коні переводяться за кордон, переважно до совітів.

ЗІ СВІТА

АТЕНИ, 28. липня. — Підчас короткої бійки на грецько-болгарській границі убито 1, ранено 6.

ЕСЕН, Німеччина, 28. липня. — Тут виникла бійка між комуністами та фашистами. 4 людей ранено. З обох боків віддано 20 стрілів. Багато осіб потовчено та побито.

ВІДЕНЬ, 28. липня. — Артур Шнітцлер, австрійський драматург, одержав з Венеції телеграму від своєї доньки, що вона занедужала на сліпу кишку. Він зараз же виїхав. Коли прибув до Венеції, то найшов доньку мертвою.

БРЮКСЕЛЯ, 28. липня. — Відкрився 9. Европейський Теософський зїзд з новим „Христом" Джидсом Кришнамурті, на чолі.

Др. Анна Безант, бувша проводирка теософів, відїхала до Англії.

ПАРИЖ, 28. липня. — Паризьке поменшення міліонерки Вандербилд відвідали злодії і ограбували фамілійні дорогоцінности.

МОСКВА, 28. липня. — Московські баптисти звернулись до большевицького уряду з проханням дозволити їм збудувати нове місто, яке мало би називатись „Євангельск". Уряд побачив у тому контрреволюційність і відмовив.

СТАМБУЛ, Туреччина, 28. липня. — За прикладом большевиків Турки і собі рішили встановити стипендію імени Кемаль Паші на тутешньому університеті.

БРУКСЕЛЯ, 28. липня. — Загинувший бельгійський міліонер капітан Левенштайн лишив 20 мілінів капіталу. Три четверті маєтку заповів жінці, а чверть синови.

ЛІМА, 28. липня. — Лімські духовні отці рішили боротися з теперішніми жіночими модами, головно з короткими спідницями. В наслідок цього рішення вірні найшли таку відозву на дверях катедрального собору:

„Поважай церкву, не забувай приходити до церкви з закритими грудьми та будь убрана цілком прилично".

РИМ, 28. липня. — Католики продовжують кампанію проти моди, яка занадто вже показує форми тіла. По думці католицьких єпископів, жінки не можуть показувати ніг більше, як на 2 цалі від землі. А погрудля повинні, закривати так, щоб не можна було пізнати ліній тіла. Вони би бажали, щоби і майстерні убрань цього пильнували та піддержали церкву в розпочатій війні модам.

ШИКАГО, 28. липня. — Шофер Тронстед найшов у свому авті дорогоцінностей на 25,000 долярів. Найдені дорогоцінности він віддав власникам.

СОФІЯ, Болгарія, 28. липня. — Король Борис та премієр Лянчев персонально взяли участь в льокалізації лісного пожару.

БЕРЛІН, 29. липня. — Міністер закордонних справ Штреземан на побаченню з французьким премієром буде домагатися скорої евакуації Ренської области та установлення точної цифри довгу.

РИГА, 29. липня. — Представник Форда прибув до Мукдену для переговорів в справі будови автомобільних доріг в Манджурії. Харбінські газети пишуть, що Форд запропонував манджурському урядові дуже вигідні умови.

ОСЛЬО, Норвегія, 29. липня. — Норвежські ратункові експедиції рішили припинити шукання Амундсена. Тут панує переконання, що славний дослідник зі своїми товаришами загинув.

ДІСАВ, Німеччина, 29. липня. — Німецькі герої Кель та барон фон Генфельд, які перелетіли через океан 26. марта, після повороту по Німеччині нарешті повернулися домів.

ВІДГУКИ КАТАСТРОФИ „ІТАЛІЇ"

КАПІТАН ЗАПІ ВІДВІДАВ МАТІР Д-РА МАЛЬГРЕНА. ПРОФЕСОР БОГУНЕК ДОПУСКАЄ, ЩО ШВЕДА МОЖЕ ЛИШИЛИ ЖИВИМ.

КОПЕНГАГА, 29. липня. — Підчас переїзду через Стокгольм капітан Запі, один з Італійських дослідників, що ходив пішки зі шведським метеорольогом д-ром Мальгреном, відвідав матір останнього.

Капітан Запі передав річи загинувшого метеорольога: годинник, ланцюжок та гаманець. При тім він старався розвіяти інсинуації проти нього та капітана Маріяно, що нібито вони покинули д-ра Мальгрена живого. Зі сльозами в очах Запі розказував про їх поневіряння.

„Доктор Мальгрен і ми були не тільки товаришами; ми були братами. Я маю чисту совість перед Богом".

Далі Запі розказав про всю їх подорож та пригоди. Після оповідання Італійця Мальгрен вже через 2 дні не годен був іти.

В розмові з кореспондентами мати Мальгрена заявила, що задоволена оповіданням Запі.

Чеський професор Богунек висловив думку, що д-ра Мальгрена можливо лишили дійсно живим, але по його волі. Одного разу др. Мальгрен сказав Богунекови: „Хто не може ходити, мусить лишитися. Такий не має права наражати на небезпеку других і тим погіршувати катастрофу".

„КРАСІН" ОДЕРЖАВ НАКАЗ ШУКАТИ ДАЛІ.

БОЛЬШЕВИКИ ПЕВНІ, ЩО ВИРЯТУЮТЬ І РЕШТУ.

МОСКВА, 29. липня. — Серед тутешніх урядових кол панує певність, що „Красін" відшукає решту пропавших Італійців та Амундсена з його товаришами. Професор Самойлович дістав наказ, як можна скорше закінчити направу ледолома і відправлятися для шукання останків „Італії".

Ратункова комісія офіціяльно похвалила команду „Красіна" за те, що ледолом пішов на тривожний сигнал „SOS", який посилав німецький корабель.

КРІЗА В ЮГОСЛАВІЇ НЕ ЗМЕНЧУЄТЬСЯ.

ХОРВАТИ ГРОЗЯТЬ КОРОШЕЦОВИ.

БІЛГОРОД, 29. липня. — Корошец, новий премієр, лідер словенських клерикалів, який згодився сформувати міністерство, звернувся з відозвою припинити партійні роздори. Він має скликати сойм всего на два дні, за які мають виробити декларацію, котра осудить убийство депутатів та відбере посольський мандат від посла Рашіча, якого можна буде віддати до суду.

Хорвати і селянська партія невдоволені з Корошеца. Особливо обурюються вони, що Корошец не розпускає сойму та не визначує нових виборів.

Прибичевіч заявив учора, що нове міністерство се чергова образа для Хорватів. Це може довести до катастрофи. Хорвати перейдуть від слів до акції.

БЕЛЮ КУНА ВИСЛАЛИ В СССР.

ДО ГРАНИЦІ ВЕЗЛИ НА АЕРОПЛЯНІ.

БЕРЛІН, 29. липня. — Відомого комуністичного диктатора Мадярщини в 1919. році Белю Куна вислали з Австрії, де його судили за безправне перебування та ведення комуністичної агітації. По скінченню арешту його негайно посадили на аероплян і під доглядом поліції привезли на пограничну німецьку стацію Пасав. Тут сторожа перемінилася. Під конвоем німецьких шуцманів мадярського комуніста завезли до Штетина і посадили на пароплав, що відходить в СССР. Аероплян летів тільки через територію Німеччини, бо ні Мадяри, ні Поляки не дали дозволу на переліт комуністичного вельможі, який їздить за темними ділами.

МУСОЛІНІ СВОЯК ІТАЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

З НАГОДИ ІМЕНИН КОРОЛЬ ПРИВИТАВ ЙОГО ТЕЛЕГРАМОЮ, В ЯКІЙ НАЗВАВ ЙОГО БРАТОМ.

РИМ, 29. липня. — Сьогодня Муссоліні святкує свої уродини. Йому тепер 45 років. З нагоди „свята" король Еманул прислав привітання, підписане: „Твій кузин Віктор". Муссоліні є власником ковніра Аннуція, найвищого італійського ордена, який дає право зватися братом короля.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ АМУНІЦІЇ В ЛОДЗІ.

РАНЕНО 25 ОСІБ.

ВАРШАВА, 29. липня. — В Лодзі вибухла хемічна фабрика, на якій виробляли воєнні хемічні продукти та амуніцію. Багато будинків фабрики цілком знищені. На цілі бльоки навколо вибили шиби. За кілька минут два бльоки домів та сама фабрика були в огні.

Покищо нараховано 25 ранених, але потерпівших є значно більше. Два шпиталі цілком набиті потерпівшими від вибуху.

ПАРАДА КОМУНІСТОК У ЛОНДОНІ.

ВИЙШЛИ НА ДЕМОНСТРАЦІЮ З МАЛИМИ ДІТЬМИ ТА НЕМОВЛЯТАМИ.

ЛОНДОН, 29. липня. — Комуністки з дітьми та немовлятами зїхалися зі всеї Англії до Лондону і на Трафалгар сквері урядили демонстрацію проти „капіталістичної війни". 350 жінок майнерів прибуло з південної Валії та сотні з Йоркширу.

Жінки, вбрані у блюзи кольору хакі, машерували через Темзу до памятника Нелсона, де виступали бесідники з промовами. 50 жінок опісля сіли на большевицький корабель, щоби їхати до СССР на оглядини. Приїзд жінок до Лондону зорганізовано за большевицькі гроші.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОЗГРОМ УГЛЕВОГО СТРАЙКУ

Вчора зявилася була вістка, що огайська стейтова юнія майнерів предложила властителям копалень у сьому стейті переговори в справі робітничої заплати для майнерів. Того самого дня прийшла подібна вістка зі стейту Індіяни, в котрій теж майнерська юнія згоджується говорити зі стейтовим товариством властителів копалень.

Сі вістки значать, що майнерська юнія вже не виступає разом в обороні джексонвилської угоди, але кождий округ майнерської юнії виступає самий за собою. Так і виразно признав „комітет політики" майнерської юнії дня 19. липня, даючи кождому округови вільну руку до переговорів з властителями в свому окрузі.

Сі факти мають тільки одно значінне, а саме: вуглевий страйк програний.

Се є факт, і закривати його не можна. Програно один з найбільших страйків у Злучених Державах. Один зі страйків, у якому робітники виказали величезну силу видержливости, бо вони боролися через 15 місяців проти переважаючої сили, проти сили капіталу, нанятих ним ґанменів, проти байдужности громадянства. Страйку робітники не програли зі своєї вини, через своє недбальство, незрілість, а зі зовсім других причин.

Не програли вони його теж з тої причини, що за ними не було слушної справи. Страйк ішов за те, щоби добити для робітників зарібок після джексонвилської угоди, яка їм давала півосьма доляра зарібку на день. Морально вуглеві робітники оправдані до такого зарібку за те, що вони кождого дня наражають своє життя, працюючи в темних жилах землі, щоби добути для краю топливо.

За робітниками була й слушна справа й свідомість і солідарність, а мимо сього вони програли. В здоровій суспільности вони булиби виграли. Здорове громадянство булоби дало їм те, що їм слушно належиться, а чого вони з таким завзяттєм добиваються. Коли край їм цього не дав, а замісць цього довів до голоду сотки тисяч людий, мордував через 15 місяців людий, які добиваються за признанне їм слушного зарібку, то видно край не находиться в нормальному, здоровому стані.

Американські майнери мягкого вугля падуть у бою. Але вони падуть у ньому не як жертви свого нерозуму, не як жертва своєї нахабности. Хоча побиті, збіднілі й принижені вони йдуть розбитними гуртками на угоди з бундючими властителями копалень, то вони падуть у бою як герої. Вони зробили все, що було в їх силі. Вони програли бій, але не зломилися морально. Навіть у програній вони можуть держати чоло вгору.

ДИМІСІЯ ПІЛСУДСЬКОГО І ЇЇ НАСЛІДКИ

(Оригінальна допись до „Свободи" з Варшави).

—o—

III.

Інтервю з Пілсудським, ним самим заанґажоване, викликало справдішну метушню так в краєвих як і в заграничних часописях. Краєві є вправді віддавна приготовані на всілякі „псікуси" „маршалка Польські" — алеж таки — аж таких „псікусів" не сподівалися.

Заграничним знову видається таке „ґадане" міністра чимсь майже неправдоподібним в культурній державі.

Інтервю те є так довге і обширне, що докладний переклад його споруджувати — цілком би не оплатилося. Досить отже подати його провідні думки, в котрих Пілсудскі подає причини свого уступлення з шефівства кабінету.

І так за першу причину того уступлення подає він те, що польска конституція занадто обмежує уряд і шефа кабінету і президента держави. Виходить на таке, що ані президент Польщі ані премієр міністрів не можуть зробити абсолютно нічого самостійно.

Президент не може нічого зробити, бо його **права,** надані йому конституцією, є **мінімальні,** і то так, що навіть не може собі наймити льокая чи покоївки без дозволу осібного, до того покликаного урядовця.

Знову-ж **премієр міністрів** не може нічого продуктивного зробити, бо й йому надає конституція **за великий обсяг праці,** а хто всім мусить займатися, той також не зробить нічого. До премієра належать всякі дрібнички, які є виплився улюбленого Поляками централізму та бюрократичної системи, а які забирають йому весь час урядовання.

Пілсудскі згадує, чому він вже перед кількома роками (1922) рішився не робити нічого і лишити Польщу саму собі. Він вагався, чи має він той сойм, так званий **суверенний,** а властиво **сойм ледащиць** — розігнати і натиснути його так, як на це заслугував — чи оставити Польщу саму собі. Той сойм ледащиць, працюючи над польською конституцією, знав добре, що на становище президента виберуть Пілсудского і тому в своїй злобі уже в конституції відобрав президентови всякі права. — Але Пілсудскі зробив тому соймови збитка і усунувся від праці. Вибрано отже його приятеля Нарутовича, але один вшехполяк зараз його замордував.

Поставивши президента держави без влади — протиставлено йому **президента кабінету (премієра)** яко того, що мав **обовязок** робити йому ріжні **свинства та прикрости.**

Шеф кабінету, після польської конституції, виглядає маже всемогучий, але власне тому він не ґоден нічого зробити. Його головним заняттєм є нянченне всіх тих покидків („подржуткуф"), які йому підкидають другі міністри. Є це гори машинового письма про всякі дрібнички, від яких може в череві розболіти. — Ось такими дрібничками як зміни границь поодиноких громад чи повітів або таке инше подібне забирається час і премієрови і другим міністрам. До того треба ще додати відвідини тих ріжних полячків і польок, що просять о ріжні протекційки.

Лікарі заявили Пілсудскому, що він **не сміє боротись сам з собою.** Він рішився отже просити о димісію, бо при множество покидків, яких премієр має пильнувати — він може просто сказитися. — Коли би я не боровся зі собою — каже далі Пілсудскі — то я не робив би нічого иншого як **тільки бив і копав безустанно панів послів,** які мають таку методу праці, що вона все лишається без ефекту, непродуктивною. Пілсудскі широко описує ту „роботу" послів, яка полягає на „говоренню". Ґ то один говорить — звичайно не до річи, кільканайцятьох переходжується по салі, других кільканайцять знову оповідає собі неприличні анекдоти. А кождий з них має право верещати, кричати, кидати обиди, вносити очернюючі інтерпеляції, має право і привілей **заховуватися як свиня і лайдак!** — Тимчасом міністри мусять всьо то слухати та прилично заховуватись.

Навіть муха — каже Пілсудскі — не видержить, панове посли, вашого балакання до тої міри, що вже жадна на другу не сідає, а коли яка лініво це й робить, то друга навіть крил не підносить, бо вже на пів здохла з нудів, слухаючи ваших слів!

Таке каже міністер, властивий диктатор держави, більше як шістьдесятьлітна людина! І що думати про неї?!

Другий передпослідний сойм також не злюбився Пілсудскому і він зве його **соймом корупції.** Не вдоволяє його і теперішний (котрого членів він би бив і копав) і йому лишилось до вибору: або занехати всяку співпрацю з соймом і станути до диспозиції президента, щоби **октроювати (накинути) нове державне право,** або уступити зі становища премієра, котрий мусів би преці співпрацювати з соймом. Пілсудскі вибрав це друге — і уступив, застерігаючи собі однак крім **міністерства війни** і военного інспекторату також — що є незвичайно важним — вплив на **міжнародну польську політику!** Чи-ж треба ще більше?

Після думки „Слова Польського" в заяві Пілсудского зазначилися три основні проблеми:

1. Влада президента Польщі має бути дійсною і найвищою в державі.

2. Влада премієра міністрів має бути в конституції ясно і недвозначно означена.

3. Парляментарна система, яка тепер обовязує, мусить бути зліквідована.

Ті питання можуть бути розвязані лише шляхом зміни конституції, однак Пілсудскі по думці тої часописи не надіється вже більше, щоби та зміна могла бути переведена при помочи і співпраці з нинішним соймом. Він свідомий, що між його прихильниками ще є такі, які мають ще такі надії і будуть **пробувати співпраці з соймом.** Одначе він згори переконаний, що ті намагання не матимуть **ніякого успіху** і тому вже тепер заповідає, що „при кождій тяжчій кризі стане до диспозиції президента, яко шеф кабінету, беручи сміло децизію на себе і витягаючи рівнож сміло консеквенції зі своїх децизій".

„Та тяжка криза" — кінчить „Слово польське" — яку предбачує маршал Пілсудскі, настане без сумніву — **як амінь в молитві** — дуже скоро".

Іншими словами — п. **Пілсудскі** готовиться до нового замаху державного, **до нової революції,** такої, яку перевів в маю 1926 року. Тоді той замах стояв Польщу більше як **чотириста трупів** (поміж ними і наших земляків!), і понад тисячу ранених. Але остаточно він побідив і став майже самодержцем в Польщі. Та його „ґнембить" обставина, що мусить доси терпіти коло себе сойм, і що між **444** членами того сойму не **всі вірять** сліпо у единоспасаемість його помислів. Він отже хотів би позбутися того сойму і проти нього буде виміреный найближший замах державний п. маршала.

Велике однак **питанне,** чи так легко йому тепер піде, як йому пішло в **1926** році. Що він тоді не провалився стрімголов і не пішов під розстріл — це має він **завдячувати лише польським залізничникам,** котрі з наказу **Пепесівців** застрайкували і не допустили з Познаня війск, ворожих Пілсудскому. Але **тепер,** коли йому захочеться знову державного замаху — то йому **так легко не піде** — дарма, що він тепер має властиво цілу власть державну в руках.

Не говорячи вже про комуністів, котрі в таких промислових центрах як Варшава і Лозь — є дуже сильні — власне його давні союзники **Пепесівці** (польські соціялісти) **є на нього найбільше обурені** за його безтактовне інтервю, за обкиданне сойму і послів болотом, за грозьбу новим державним замахом.

Зараз по оголошенню тих славних „вивнентржень" п. Юзефа зійшовся **клюб польських послів соціялістичних** на нараду, а вислухавши звіту свого голови др. Марка і обговоривши докладно ситуацію, ухвалив **ось які постанови:**

1. Клюб ППС. стверджує, що той уступ інтервю маршала Пілсудского, який говорить про можливість „октройовання нових законів" Польщі — містить в собі **погрозу державного замаху** проти конституції, на вірність котрій пару днів тому **присягав** маршал Пілсудскі разом з цілим кабінетом. — Клюб ППС. заявляє, що буде боронити демократії і вибраного загальним голосованнем народного представництва — з цілою безоглядністю.

2) Управа ППС. уважає за свій обовязок **ствердити, що інтервю** марш. Пілсудского **робить велику кривду польській республиці,** і що сам факт такого інтервю обтяжує рівнож сумлінне всіх теперішних міністрів, котрі не найшли в собі досить характеру, щоби спротивитись тому ударови в повагу польської держави і то так перед власними співгорожанами, як і перед світом.

3. Управа ППС. заявляє, що було би **нижше чести відповідати** полемічно на зневаги, котрими загальниково, не наражуючись отже на одвічальність, бувший голова ради міністрів, а теперішний міністер справ військових Иосиф Пілсудскі обкинув загалом послів трох польських соймів, отже і послів соціялістичних.

4. **Клюб** П. П. С. заявляє, що свідомий достоїнства, яке на нього накладає факт заступства більше як півтора міліона робітників і селян в Польщі — **буде боронити того достоїнства** так, як то робив і доси, і що з цілою енерґією відповідатиме на всі зачіпки і обиди.

—o—

Як бачимо, то польські соціялісти таки не аби як розгнівалися на свого бувшого товариша а теперішного кандидата на польського Муссолінія. — Взаїмне заостренне змагається з кождим днем а державна прокуратура сконфіскувала вже те число тутешнього, варшавського органу ППС. „Роботніка" за вступну статтю посла Недзялковского, звернену дуже гостро проти Пілсудского.

Ті органи польської преси, що стоять на його услугах (а є їх не мало!), відносяться з великою злобою і **іронією до тих резолюцій послів-соціялістів** та нагадують їм, з якою покорою прийняли вони заяву маршала, дану на чайку у нього, рівно в дві неділі по його маєвій, кровавій побіді, що була властиво клясичним примірои державного перевороту.

І правду сказавши — ті ґазети мають повну слушність: лиш що перед двома роками пепесівці мали надію вдертись попри Пілсудского і собі на сам шпиль державного польського будинку — а цим разом вони лежать при самій його підставі, а Пілсудскі грозив їм биттем і копаннем...

Вони вправді також вимахують кулаком на нього, лише що Пілсудскі має в своїх руках військо і поліцію (дуже численну і на царсько-московський лад зорґанізовану — а вони — щож вони мають в руках? **ґенеральний страйк?** Але в головних центрах провід його попав би негайно в руки комуністів, а це було би для панів пепесівців сто разів прикрійше ніж сто замахів державних Зюка, котрий передовсім комуністів притиснув би до землі.

До того і **„мнєйшосці народове"** — хто зна? — може навіть і гнилі Рутенці скористали би з внутрішної замішавини в Польщі і витягнулиб і собі руки до дерева свободи — а пепесівці яко ряні польські шовіністи (гляди захованне Дашинського в справі назви „Західна Україна"!) получаться радо і з самим чортом, коби лиш не допустити „наруження ґраніц ржечипосполітей".

Пілсудскі знає своїх Папенгаймерів й інших паперових погроз не боїться. Найліпшим доказом цего є, що він так скоро і непотрібно, ще перед феріями відкриває свої пляни — немовби сам провокував своїх противників до вчасного зорґанізовання сильного відпору.

Але вони його не зорґанізують; гнів їх підчас ферій остигне і вони поволи зжиються з думкою, що **„так биць мусі"**.

Лише небезпека, яка грозить Польщі ззаграниці на випадок замішок у нутрі, бентежить ще найбільше польських патріотів — а маршал соймовий **Дашиньскі,** зааранжувавши рівнож масове інтервю преси з собою, подає способи, як би мож і без державного перевороту повести нормальним ходом здоровий розвій польського парляментаризму. Він з натиском підносить, що „найсильнійший замах на конституцію і парлямент міг би допровадити **державу до тяжких криз";** він розуміє дуже добре, що не лиш мала Литва, але і великий Радянський Союз жадним оком стежать за розвоєм внутрішних відносин в Польщі.

У всякому разі можемо бути певні, що коли **„всцекли ризикант"** знову рішиться заризикувати — то ніякі бічні згляди його від цего не відведуть. Зі всього видно, що він на те ризико рішився, що отже **ми мусимо бути** на всьо приготовані. Наші посли, що недавно були у Варшаві для інкасовання діет, заявили мені рішуче, що вони не мають надії бути послами довше як ще три до чотири місяці. Що буде далі — предвидіти не можуть.

—o—

Знаки і на небі і на землі, а радше так на полі краєвої, як і заграничної політики показують, що наближаються часи вагітні у великі, важні події. **„Історична, десятилітна передишка** — як то було в італійських визвольних боротьбах — далі і в українській історії, кінчиться; виходить, що треба бути приготованим на важні зміни. — Хто зна — чи так — як це пророкував перед світовою війною Богдан Лепкий — і тепер незадовго **„не вдарить нам підземний дзвін і не заголосять сурми"**.

Варшава, 5. липня 1928.

Іван Гончаренко.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(170)

Тут вказаним буде пригадати, що Центральна Рада вела свою міжнародню політику, так би мовити, з завязаними очима. Або краще сказати: зовсім не вела її, а оберталася в колі особистих міркувань своїх провідників, в колі створених теорій та ілюзій. Поставивши собі завдання створення власної держави, українські політики увесь час революції варилися у власному сосі. Вони проблему вкраїнської державности гадали можливим розвязати в межах внутрішніх інтересів бувшої Росії без участи й впливу инших держав. Тому й Берестейський мир було підписано лише під впливом внутріщніх подій в Росії, де большевики прийшли до влади та почали шукати миру з осередніми державами, хоч би за нього довелося їм заплатити коштом України та инших „окраїнних народів".

Починаючи мирові переговори з осередніми державами, Центральна Рада в міжнародній політиці мала завязані очі. Вона не постаралася з самого початку революції українську справу ввести в коло інтересів світових держав. Вона не поставила українську проблему перед міжнародним форумом, копаючись увесь час у внутрішньо-російських межах. Не постаралася Центральна Рада ні то що вислати за кордон до держав Антанти відповідних своїх відпоручників, щоби там вони українську справу висвітлювали, роблючи її міжнародньою проблемою, а навіть не звязалася з українськими політичними еміґрантськими ґрупами в осередніх державах, що вели там українську державницьку пропаґанду. Ніби орієнтуючись на осередні держави, а передовсім на Німеччину, Центральна Рада не використала того, що Німці вже робили для українських полонених, а також не використала праці Союзу Визволення України. Можливо, з характером праці цього союзу Центральна Рада не погоджувалася, то вона моглаб скориґувати її, а напевно Німці з більшою охотою говорилиб і надавалиб більшого значіння звязкови й праці з відпоручниками Ради, ніж з еміґрантами. Так само не було звязку й з українською парляментарною репрезентацією в Австрії та з иншими орґанізаціями українського народу поза межами бувшої Росії.

Тому Українці, не поставивши своєчасно справу своєї державности, як проблему міжнародньої політики, не можуть і ремствувати на те, що увесь час були іграшкою в руках окремих, часто дрібних аґентів держав Антанти, як наприклад консуль Ено в Одесі, чи лише в руках німецьких юнкерів типу Ґренера та Людендорфа, що на Україну дивилися як на тимчасовий терен для постачання німецької армії.

Можливо, що при правильній активній міжнародній політиці Центральної Ради не булоб і Берестейського миру, а булаб якась инша міжнародня комбінація. І цю сторону політики Ради треба піддати критиці, щоби виявивши її помилки та хиби, в майбутньому не повторювати їх в українській боротьбі за державність.

VI.

III-тий універсал Ц. Ради. — Спроби Ц. Ради рятувати революцію в Росії. — Спроби створення російської федерації. — Конфлікт з большевиками ізза козаків. — Російське офіцирство стремить на українську службу. — Ґенерал Греків. — Прихід з Петрограду ґвардейських полків на Україну. — Загибель 21-го українського корпусу. — 2-ий ґвардейський корпус большевиків. — Большевицька пропаґанда і наша слаба контр-пропаґанда. — Події на Румунському фронті. — Формальна війна з большевиками зближається.

Серед розбурханого моря анархії на Україні, на фронтах, підчас шаленої аґітації большевиків проти Центральної Ради й блукань не тільки партій, але й окремих груп їх в безбережному морю думок, ідей, які приводили лише до більшої колотнечі, путанини й експеріментщини, Центральна Рада вже не могла упоратися з завданням національного будівництва. Але в безмежній люти думки своїх проводирів, фантастів і несвідомих демаґоґів пнялася ввесь час до непотрібного їй і непосильного завдання реставрування Росії. Для того вона кольосальну енерґію направляла до звязування розпадаючихся частин імперії.

Оголосивши третим універсалом Українську Народню Республику, Центральна Рада, маючи на увазі тодішніх її керманичів, ніяк не могла відсепарувати свої думки, інтереси свого краю, свого народу від „общеросійських інтересів. Навіть більше того: намагалась відограти ролю, сама вже слаба в свойому краю, „собірателя землі русской" під гаслом російської федерації. В той час, коли вже пожежа охонила свою рідну хату, в той час, коли вже підпори її підгоряли й вона готова була обвалитися, в Центральній Раді дорогоцінний час, велика енерґія й розум витрачалися на те, якби врятувати сусіда, що вже погорів, упавши жертвою своїх власних злочинів, хиб і безпорадности.

Тут я наведу одну з розмов Ґенеральних Секретарів С. Петлюри і М. Порша з Криленком. Ця розмова коротко схарактеризує тогочасну політику Центральної Ради щодо утворення „Всеросійського федеративного уряду".

Подаю текст переговорів у части, що торкаються цього питання:

(Дальше буде)

„Добрий готель". Власник готелю (до відїзджаючого гостя): Сподіюся, пане, що ви будете поручати мій готель вашим знакомим.

Гість: Я зробив би це дуже радо, але не маю ніодного ворога.

—o—

Знавець. — Я був учора в театрі, але не знаю, що то властиво грали: драму чи комедію?

— А як песа кінчиться?

— Одружінням.

— Отже то була траґедія.

—o—

До лікаря прийшов хорий на нерви:

— Запишіть мені, пане доктор, що самі хочете, але на одно хотів би я вам звернути увагу: я не дам присилувати себе до того, аби я мусів сидіти в хаті. Бачите, я бизнесмен, хочу заробляти гроші, богато грошей... Ви того може не розумієте, але...

— О, розумію! — перебив йому лікар усміхаючись. — Я розуміюся на тім дуже добре.

БЛОФАМИ ЗАВЖДИ НАРІД ДУРИТИ НЕ МОЖНА

Кожне деспотичне правительство, коли стрічається з внутрішніми трудношами в державі, щоби відвернути від них увагу свого населення, починає вигадувати, або створювати зовнішні клопоти. Тоді буває щастить правительству відвернути увагу й незадоволення своїх підданих.

Особливо російське царське правительство часто практикувало сю систему відвертання уваги населення зовнішніми подіями. Воно навіть не спинилося перед тим, щоби затіяти з Япаном війну, щоби лише вівернути увагу підданих царя від того страшного політичного та соціяльного гнету, який панував у Росії. Але тут царисти помилилися. Війна була нещаслива для Росії й вибух народного гніву скінчився революцією.

Потім знову почалася реакція, а разом з тим і стала наростати нова опозиція населення до уряду, що мусіло врешті привести до революції. Ту революцію й прискорила остання Велика Війна.

Коли большевики прийшли до влади, то противники їх твердили, що вони можуть триматися при владі лише безперервною боротьбою, лише безперервним відвертанням уваги населення від внутрішних справ ріжними зовнішніми фактами. Закріпитися большевикам безперечно помогли контр - революційні генерали, що організували свої армії та розпочали боротьбу за відновлення царату. Царат для населення бувшої Росії був остаточно зненавидженим. Тому на поклик большевиків до червоної армії стали напливати значні кадри робітництва й почасти селянства „для врятування здобутків революції”.

Скінчилася й та війна з генералами та з Поляками й иншими народностями, що відірвалися від Росії. Здавалося, що настали часи мирного будівництва Росії та відродження її з повоєнної пореволюційної руїни. Але сам по собі большевизм з його задавленням всякої свободи, позбавленням населення всіх прав, знищення приватної ініціятиви на всіх полях народного життя, не міг стати будуючим чинником. Довелося большевикам крок за кроком відступати від своїх доктрин та поволі переходити на „буржуазні тропи”, як говорив президент большевицької Росії Калінін. Не дивлячись на всі зусилля большевиків, своїми внутрішними засобами відродити та наладити економічне життя країни, їм того не щастило зробити. Почало знову наростати незадоволення населення, яке вибухло відомим кронштадським повстанням в 1921 році. Тоді большевики круто змінили свою економічну політику й Ленін, з властивим йому розумінням обставин часу, проголосив НЕП (Нову Економічну Політику), що допускає обмежену приватну ініціятиву в економічному життю держави.

Разом з тим для большевиків стало ясно, що потреба десь добути засобів на відбудову зруйнованого господарства. Довелося посилати за границю ріжні комісії, випрохуючи признання в буржуазних правительств Европи, а за признанням і кредитів.

Таке оббивання порогів чужих правительств большевицькими агентами тревало дуже довго. Фактично воно й досі ще не припинилося. Економічний стан держави не поліпшувався й йому доводилося переживати ріжні кризи. В населенню все більше наростало незадоволення, яке большевики бороли з одного боку жорстоким терором, а з другого боку старалися приспати його знову таки ріжними признаннями їх буржуазними правительствами, торговельними договорами та кредитами.

Занадто довго тягнулося це вичікування кредитів та поліпшення економічного стану в Росії, і тому опозиція проти большевиків все зростала. Прийшов розрив між Анґлією та большевиками, і щоби не дати можливости опозиції використати його проти себе, большевики розвинули шалену аґітацію, що, мовляв, Анґлія затіває війну проти Росії. Цим створенням зовнішнього жупелу загрози новими нещастями для населення Совдепії большевики гадають відвернути увагу населення від внутрішньої кризи та задержати на довше своє панування над народом.

Так саме й українські ріжні „політики”, гадаючи, що „в мутній водиці добре рибку половити”, стараються всіми силами роздувати ту нібито загрозу нової світової війни Сходу зі Заходом. На підставі воєнної вигадки вони виправдують свою політику, оперту на ворогів українського народу, а не на самий нарід. Ніби провадячи боротьбу з большевиками, вони грають в дудку большевиків і допомагають їм витворити в масах Радянщини уяву дійсної загрози війни та загрози реставрації старої російської влади з ненавистними поміщиками. Тим вони лише помагають большевикам дезорганізувати організацію мас та гасити в масах наростання революційного пориву.

Та фалшиві алярми, як звичайно, скінчаться тим, що ті політики, що роблять ставку на війну, будуть остаточно здискредитовані в очах українських національних мас. Чим скорше це станеться, тим ліпше для українського національного визвольного руху.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВЧЕНІ А НЕВЧЕНІ.

Посилаю Вам тут витинки з американських газет. Оба витинки відносяться менче-більше до тої самої події, а то до похоронів о. Ващишина.

В одній новинці пишеться про величаві похорони о. Ващишина. Новинка довга. Написано, хто був покійний, кілько священиків його ховало, як був убраний епископ. А починається новинка з отсих слів:

Rev. Alexander Rotko, pastor of the Ruthenian Greek Catholic church of St. Peter and St. Paul, returned last evening from Hartford, where he attended the funeral yesterday of the Very Rev. Stephen Vaschishin, vicar-general of the Ruthenian Greek church, who died Saturday, in Chester, this state.

У другім місци я побачив таку новинку:

Mr. and Mrs. D. Bodak, of Holbrook place have returned from Hartford, where they went Monday to attend the funeral of the Very Rev. Stephen Vashchyshyn, vicar-general of the Ukrainian Greek Catholic church and a former pastor of the Church of St. Peter and St. Paul, of this city.

Першу новинку подано певно на основі інформацій зі сторони котрогось зі священиків, котрі покінчили високі школи. Другу новинку подав певно „простий” робітник.

Гр. Патинок.

ОДЕСЬКІ НАЇВНЯКИ.

Так у царській Росії звали людий, що вдавали з себе дурненьких, коли не могли вивязатись з якогось питання.

Останніми часами розплодилося таких „наївняків” чимало серед української еміграції. Не бракує їх, звичайно, і в Америці. То презбитиріянський професор, не вміючи дати відповіди на закиди польофільства, пробує вдавати „наївняка” і лає кождого, хто не йде з ним протестувати на розбитому ним вічу. То знов „херсонський хитрий мужичок” Григорієв відповідає в „Народній Волі” на допись „Самостійника” в „Свободі”, коли сей закинув йому, що не виступав проти Чехів, вдає наївного та питає: чи „Самостійник” протестував проти насильства Чехів над прикарпатськими Українцями?

Точнісенько, як у тому жарті про Жидів, де християнин питається Жида:

— Чому ви завше відповідаєте на питання питанням?

— А чому ні? — відказав Жид.

Знаменитий ес-ер, здається, не Жид, а Грек. Хіба й Греки відповідають на питання питанням. Щось не чув я того в Балаклаві.

Коли вже говорити про протести, то очевидна річ, що є протести і протести.

Інакше протестує проти Поляків Яцків, Твердохліб, Цегельський і Тризуб, а інакше протестують українські політики. Інакше протестує проти Москви Шумський, інакше Грушевський, а інакше непримиримі противники большевицької окупації України. Інакше протестує проти московського імперіялізму Українець, а інакше протестують Шаповали й Григорієви, яких ще й нині тягне на ріжні амури з Москалями. Інакше протестує проти чеської політики на Підкарпаттю людина, від Чехів незалежна, а інакше протестує проти Чехів людина, яка дістала від Чехів на „освітні цілі”. Бачите, один „протестант” протестує, поки не дістане більше, а другий протестант протестує, як довго його нарід не здобуде собі того, що йому слушно належиться.

Самостійник.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У Н. СОЮЗА

ПЕТЕРСОН. Н. ДЖ. Повідомляється членів Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64, що місячні збори відбудуться дня 4-го серпня, в суботу, в год. 7-ій вечером, в гали на Main St. Кождий член обовязаний явитися, бо справа дуже важна; буде справоздання з пікніку. Будемо принимати нових членів до Тов. і У. Н. Союза. — В. Матвіяс, предс.; Гнат Ничка, кас.; Петро Криловський, секр.

ДО СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ І ПРОМИСЛОВЦІВ В НЮ ЙОРКУ.

Хвальний С. У. Б.

На одному з засідань я просив управу звільнити мене від обовязку предсідателя на 2 місяці і моє місце по статуту С. У. Б. має заступити заступник предсідателя. Члени союза, присутні на засіданню, дехто мовчав, а дехто сказав, щоби я урядував. Я сказав тоді: „мій бізнес вимагає реорґанізації, яку я мушу перевести, а рівнож вистава в банку. Но коли я буду міг, то прийду”. На тім скінчилось. Я ще прийшов на одні збори, а опісля вже не міг. Одержав лист, щоби прийти на збори, но знаючи, що листи пишуть всім і в листі не було сказано, що я мушу прийти, бо то мене особисто торкається, то я не пішов, бо був в Філаделфії. Одержав другого листа, що моя присутність необходима і знов без зазначення, що справа торкається мене персонально. Того вечера як раз я мав з банком розрахунки за річі, які покрали в банку, куди я давав на виставу для реклями українського імени. Прибути не міг.

З дня 28. червня я одержав лист, що мене завісили в урядованню яко предсідателя за „нехтоване своїх обовязків”.

Я ніколи не нехтував обовязком і доказ того є то, що я все ганьбив членів, що не приходять на час. Неявка моя на два засідання не дає права С. У. Б. мене завісити в урядованню, бо неявку свою я заявив і мені не перечили і не передупередили, що коли я не явлюся, то мене завісять в урядованню. Крім того є незаконним таке розпорядження без моєї присутности, і повідомлення, без заступника предсідателя, без секретаря.

Я постарався зобачитись з касієром доб. Стасюком і доб. Пасічником містопредсідателем. Переговоривши про ту справу особисто, я просив скликати суд С. У. Б., бо я протестую проти такого поступовання управи, находячи її розпорядження не справедливе і не законне. В розмові з доб. Стасюком я довідався, що викинення мене з управи якоби за „нехтоване обовязку є лише зачіпкою”, а фактично причини є інші. Доб. Стасюк сказав: „Ви все нам лише голову крутиля якимись стейтментами та бізнесами, а нам бізнесів не треба, а треба лише організації, аби було де зійтися і побалакати, як то є у Поляків та інших.

Я доказував, що то є помилка, бо у нас статут ясно говоирть лише о бізнесі і статут той укладав сам же доб. Стасюк. В статуті ясно є, що наш обовязок лише бізнес, про що говорить сама назва союзу.

Но коли всі члени не хотіли робити бізнесу і бізнесового союзу, то чому мені не сказали в вічи, бо я цілком не хочу тратити гроша і часу на організацію, яка буде лише балакати, а не робити бізнесу.

З тих слів я зрозумів, що весь союз поділяє думку доб. Стасюка, що Союз У. Б. лише організований для балачок, а не для розвою українського бізнесу тут і в краю.

Я довідався, що подали в часопись оголошення і щей до того платне, ніби то така справа важна. В оголошенню сказано лише, що завісили в урядованню, не написали навіть, за що. Виходить ніби то я прокрався і організація, щоби запобігти ще подібному, оголошує мене завішеним в урядованню, но з чемности не подає мого злого вчинку. Я позвонив до доб. Стасюка і Пасічника і показав їм, як то є несправедливо обкидати людину болотом незаслужено. Можна написати, за що, то тоді річ інша. Но мені сказали, що то постанова і кінець.

Я чекав на суд. За той час всі питали, що сталось і за що мене завісили від урядовання, но я казав, що незнаю. Червонів за чужі гріхи і глупоту.

Пройшло 2 тижні і знов читаю в часописи „Ук. Віст.” таку саму заяву про себе, а в суд не виликають. Знов позвонив до доб. Пасічника і він сказав, що має тробель з крадіжею у него і не може тим займатись і його се не цікавить більше.

Тоді я зрозумів все. Для того, щоби мене викинути і опапляти в болото, то найшовся час — то скорий, а длятого, щоби вияснити через суд, чи я винний чи ні, то часу нема.

Що мені лишається робити. Спростувати в часописі і вийти з організації.

Ще раз заявляю, що ви поступили не справедливо. Я протестую всіма фібрами своєї душі проти несправедливости, яку ви мені вчинили, не тим, що завісили в урядованню, а в тім, що подали до часописів таку неясно пояснюючу заяву, яка кидає на моє імя пляму.

За весь час, що я в Америці, я не заслужив того, а зокрема від С. У. Б., в організацію якого я вніс і працю і гроші і час лише з одною метою розвою українського бізнесу.

Я не веду бізнесу з Українцями, но бажав його для Вас і для себе в будучім, бо все мрію лише про розбудову українського бізнесу не лише тут в Америці, но головно в старім краю. За все те, як самі бачите, дуже чорну і невдячну нагороду маю від Вас, а що головне, то незаслужену.

Коли не хочете скликати суду, то прошу виписати мене з членів С. У. Б. і прислати мені рахунок, що з мене ще належить за вкладку і я негайно дішлю. Болить мене те, що я жертвував гроші (більше всіх) до С. У. Б. на піддержку і розвій організації, а Ви ті гроші вжили на оголошення в часописях, щоби оплямити моє імя незаслужено. 176

З глибоким поважанням,

(Огол.) К. Лисюк.

Елін Пелін.

ЖНИВА.

(З болгарського)

Тяжка праця кипить у долині. Цеж жнива. Як далеко глянути оком, колишуться золоті збіжа. Трудящі женці увихаються від вчасного ранку. Палюче дріжить жара в повітрі. Ясне небо знімається над землею, здається це вогонь і полумя. Мляво й заспано синіють далекі ліси і гори наче ждуть, щоби долина спалахнула пожежою. Птиці скрилися в тіни, їх голоси затихли. Лише одна заблукана летить до ліса.

Душно і парно. Сонце пече немилосердно, але його горяче проміння не зганяє невсипущих селян із поля. Жнуть неструджено, вяжуть золоті снопи. Піт цюрить їм із чола. Та годі спочивати. Потіхою їм безмірна праця, золоті жнива їх радістю.

Бог дав гарні жнива цього року та не зіслав ні граду ні саранчі. Скільки слів і молитов поплило з розрадуваних сердець.

— Господь далеко, але він глядить на нас! До праці, до праці!...

І не зважаючи на муку на цій страшній соняшній спеці, лунають пісні по полі та филями несуться аж до неба, наче благодарні молитви. Десь далеко чути дівочі голоси, наче звук далеких церковних дзвонів, дріжить гомін зворушливої пісні женців, що втішається молодістю, що бажає любови та тужить за ніжними словами, спокоєм і згодою.

Їй відповідає інша, мило й голосно, наче хоче післати їй сподівання й силу, голосніше звучати, зворушливіше і солодше продістатися у серце юнака.

Микола, молодий легінь, часто опускає тяжкий сніп і наслухує. Весело усміхається, поглядає, як жнуть його старенька ненька та маленька сестричка. Сестра обертається та питається жартом:

— А ти можеш відріжнити Пенчин голос?

Її повненьке, молодецьки-свіже, смагляве личко ясніє, у дівоцьких устоньках зуби ясніють наче перли.

— Чую його... але слабо. Спливається з іншими тай губиться — відповідає Микола. А потім додає: — Мамо, спічни трохи, та послухай їх!... А як почуєш Пенчин голос, то погадай, що вона буде твоєю невісткою.

Старенька мати випростовується, усміхається до нього мило та каже, не перериваючи роботи:

— Коли ти не можеш пізнати її голосу, то як можеш її саму пізнати?

— Коли вона співає сама одна — то я пізнаю її, хоч би і море було між нами!

Нараз пісня вривається, поле затихає. А потім роздається у далечі один голос — звінко, дріжуче. Звенить слабо й тихо, помало кріпшає і звучить могутніми филями понад полями.

Микола опускає сніп, сплескує в долоні...

— Тепер! Це вона!

Довго наслухує.

Пісня несеться дальше. То губиться в дріжучому хвилюванні, то знімається вгору, начеб боролася з безмежним болем, з лихим сумнівом, а потім лине побідно на сам шпиль і лунає гордо й певно.

Микола не в силі побороти свого серця. Виступає на середину рова і голосно кличе. Веселий сміх відповідає йому довкола із поля. І Пенка генъ далеко чує його та шле йому приманчиву любовну співанку.

Змучені серця розвеселюються, ниви звенять від сміху і пісень.

*

Надбігає босий хлопчинка та дає знати, що Пенку поразив смертельно сонічний удар. Недобра вістка несеться з уст до уст усіми нивами. Пенка померла!... Боженьку!... Найгарніша дівчина в селі!... Знову одна жертва!...

Колиб був упав град, він не в силі був би так зворушити сердець. Женці покидали коси і побігли збентежені. Боже, а може це неправда?

Хлопці і дівчата, чоловіки та жінки біжать разом і тиснуться перелякані на Пенчину ниву.

Біля золотого снопа лежить, наче поцілена кулею, улюблена дитина села. Біла хустка зісунулася на чоло, отінила її гарне личко. Темно миготять замкнуті в смерти вії. З на-пів отворених уст витекла струйка червоної крови та забагрила її білу шию. Одна рука стиснула гострий серп, друга держить старанно жменю колосків.

У розпуці прискакує сюди Микола, перетискається через товпу та зломаний припадає біля неживої.

Пенко, розрадонько моя, моя дорогенька!

Ридання здавлює його голос.

На другий день сонце все ще пекло так страшно й сильно, але на полі женців зовсім не було видно, хоч був будний день. Золоті колоски розсипалися і палилися осамітнені.

Поле святкувало день жалібний.

Пенку несли до гробу...

(Переклав Михайло Недільський.)

Михайло Зощенко.

ШТАНИ.

Нічого не закидаю театрові, але кінотеатр іще гарніший. Практичніший ніж театр. Примiром не треба здіймати верхнього одіння тай так усе заощадиться десять шагів. Не треба також голитися — в темноті не видно лиця.

Лише те, що в кінотеатрі дуже тяжко дістатися на салю. Дуже тяженько. Можна когось на смерть роздушити.

Але все інше дуже гарне. Навіть не над силу.

В день імянин моєї жінки пішли ми обоє до кінотеатру.

Купили собі тікети тай ждемо.

Було тут уже богато людей, а всі ждуть перед дверми.

Нараз відчинилися двері і панночка сказала: „Прошу!” Спочатку стали легко попихати, бо кождий хотів заняти ліпше місце.

Товпа кинулася до дверей. У дверях счинилася метушня. Ті, що стояли ззаду, напирали, а ті, що були зпереду, не могли поступити ні кроку вперед.

А мене стиснуло нараз і потягнуло вправо.

— Приятелі, — кажу я — я не хотів би вивалити дверей! Громадяне! — кричу — не надто сильно, ради Бога, а то ще мною висадите двері!

Але товпа напирала далі нездержливо.

А вже найстрашніше тиснув мене ззаду якийсь салдат. Песький син, просто провертував мені спину. Я копав ногою того песького сина.

— Лишіть, — кажу — горожане, ваші арабські жарти!

Нараз щось підняло мене вгору і кинуло мною об двері.

— Так, — подумав я собі — уже зачинають публикою розсаджувати двері.

Я хотів відступитися від тих дверей. Став головою промощувати собі дорогу. Не пустили мене.

І тут бачу, що я штанами вішу на клямці. Кишенею від штанів.

— Горожане! — кричу — не так нагально! Рятуйте! Людина висить на клямці!

А до мене кричать:

— Відірвіться, товаришу! Ці, що ззаду, також хочуть увійти.

Та як було мені освободитися, коли безупину напирали, а я навіть рукою не міг рушити?

— Таж стійте! — кричу — чортівські діти! Дайте спокій, не стягайте з мене штанів! Позвольте насамперед людині відірватися від клямки. Таж штани друться!

Але мене ніхто не слухав. Все напирали й напирали...

— Панночко, — кажу я — відверніться ви бодай, ради Бога. Таж з мене попросту штани стягають, проти моєї волі.

А ця панночка вже геть посиніла на лиці, хропить і зовсім не цікава й глянути на мене.

Нараз, на щастя, полекшало.

— Або я відірвався від клямки — подумав я — або витягнули мене зі штанів.

Тепер побачив я, що коло мене є трохи ширший перехід.

Я відітхнув із полекшею. Оглядаюся. Штани були на мені. Але частина штанів, на нозі, роздерлася до клямки і тепер махалася наче вітрило.

— Так то — подумав я — роздягають публику.

І так оპоряджений пішов я шукати моєї жінки. Я побачив, що її запхали аж до музики. Сиділа вона там і не важилася рушитися.

Тепер, слава Богу, погасили світло тай почалося представлення.

А який то був пікчер, не можу сказати. Я весь час займався моїми штанами.

Одну шпильку, на щастя, найшов я у моїї жінки. А якась добра жінка дала ще мені чотири шпильки. Трошки нитки надибав я на долівці. Пів представлення шукав я тої нитки.

Я вязав і зчіпляв усе докупи, як лише міг, і тоді, на щастя, скінчилася драма. Ми пішли додому.

ПОДЯКА.

Я, низче підписана, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за уділення допомоги моему хорому мужови Д. Добровецькому в сумі $75 з фонду запомогового. Рівночасно кличу тих, що ще не є членами, вступати до У. Н. Союза, який один тільки подбає за них у нещастю.

Тетяна Добровецька, від. 111, У. Н. Союза, Джолієт, Ілл.

УКРАЇНІЗАЦІЯ ОКУПАНТІВ.

Нотатки з празникового блок-ноту.

Блок-нотів у мене два: буденний і празниковий. У буденному — сяке-таке, а в другому... Та давайте, подивимося, що в другому. Розгорнемо навмання.

Сторінка 17. Зустрів Чернова з Окрвиконкому.

— Знаєш, — каже, — я оце приїхав з Козельщини й таке чудне бачив, що й тепер, як згадаю, то аж печінка свербить. Там у сельбуді висять плякати про життя Ілліча. Усі українською мовою. Є наприклад плякат „Ленін і профспілки", а на ньому напис: „Нам потрібно, щоб загалом всі члени спілки були зацікавлені в виробництві і щоби вони не забували, що, тільки збільшуючи виробництво й підвищуючи продукцію, радянська держава буде могти перемогти й двигнути"...

— Хто ж, — питаю, — видавав ці плякати?

— Пролеткульт Грузії, — відповідає він сміючись.

— Тьфу, — плюнув я, — ти-б так і казав, що в нашій Головполітосвіті Грузія за українізатора править...

Сторінка 21. Був в Оноприївці біля кооперативу, здибався з гуртом селян.

— Ви з Кременчука? — запитують.

— Еге-ж — кажу.

— А що це ви там „дрюкуєте" на папері до цигарок, ніби Шевченко восток верзе. Та ще якогось пяницю замісць Шевченка намалювали?...

???

— Еге-ж, дивіться, (й показують книжечку паперу): „Курильний папір Шевченко Верже Восток"... Що воно ва — „Верже"? То по нашому, мабуть, верзе?

— Ні, кажу, то наш Окрліт, а не Шевченко верзе...

Сторінка 33. Блукаючи містом, читав вивіски, афіші (дуже приємна розвага). За малим не попав у міліцію. Іду й читаю: „Головічи кравці", а поруч афіша: „Відкриття цирку, першорядна конюшня".

Пройшов далі: „Парикмахерськая-перукарня... з служащих міліції 10 коп. за операцію".

Не стерпів і рявкнув на всю вулицю:

— На стайню-б вас та першорядну-б операцію вашим мізкам!

А міліціонер:

— Грахданин, не розоряйтесь, а то ми вас у район та до списку пяниць. Що публіку ругаете?

— Та не публіку, кажу, а Окрліт наш славний.

Сторінка 37. Ощадна каса пише до Окрліту.

„Підтверджуючи одержання В. дозволення за № 305 на надрукування 200 прим. оголошень про вечорові операції ощадкаси, просимо однак дозволити друкування цих оголошень на російській мові... до чого вже призвичаїлася наша клієнтура"...

— А коли-ж то, — думаю, — вже ощадкаса призвичаїться до української мови?...

Сторінка 42. Сьогодні зрікся обовязків уповноваженого двору (це такий житлокоопівський чин є). Зрікся через міську раду. Розгорнув бо газету „Крем Рабочий" і читаю обовязкову постанову міськради: **„кожен клозет повинен обовязково мати дві філії".**

Я так і завмер.

Ну, де я, думаю, відкрию філію клозету, що є в мойому дворі? У Харкові? У Київі? У всякому разі в Кременчуці не зручно, бо тут же „головна контора".

Не придумав і, щоб не підлягати „примуспраці" (від слова примусовий чи примус?), відмовився від своїх повноважень.

Разом з тим, щоб не псувати собі шлунок, вирішив більше не читати обовязкових постанов.

Лабня.

Комуніст, ч. 145.

Макс Гаек.

ДЕРЕВО І ПЛЮЩ.

Плющ ріс на землі, а вкінці досягнув могучого дерева, по якім міг дальше рости в гору. Коли дерево почуло тужно-любі обійми плющу, сказало:

— Чого ти хочеш від мене? Чого тулишся до мене?

На те відповідає плющ:

— Бо я можу сповнити моє призначення лише тоді, коли пригорнуся до тебе!

Тепер дерево спитало:

— Або ти любиш мене?

А плющ відповів:

— Так, люблю тебе, бо ти даєш мені силу до життя і до любови!

— Але я не люблю тебе! — сказало дерево. — Ти є для мене перепоною, ти стискаєш мене — ти забираєш мені силу!

— Бог дав тобі силу! — відповів плющ — щоби ти також иншим давало давало силу.

— Ти відбираєш мені свободу, заглушуєш мою кору, ще й галуззя моє обмотуєш! — сказало дерево нерадо.

— Бо то є для мене природне, миле й законне жити з тобою, на тобі та завдяки тобі! — відповів плющ радісно й благаючо.

Але ти прискориш мою смерть! — сказало дерево.

— Зелень моєї вдяки прикрашуватиме тебе й після твоєї смерти! — сказав плющ і обняв дерево.

Тереклав М. Тр...ий.

ДЖЕРЕЛА ЗЕМНОГО ГАЗУ ЯК ЛІХТАРНІ НА УКРАЇНІ.

В богато місцевостях сарматської височини на Україні є газові джерела, з яких добувається газ разом з водою. Криниці ті е глибокі 50—80 метрів, а від кількох літ не зменшається тиснення газу. Газ той, що в 93.6 процентах складається з метану, по селах уживають для ріжних цілей. І так той газ, що добувається з керничних отворів у деяких місцевостях уживають до освітлення улиць, отже земний газ заступає ліхтарні. Газом тим освітлюють також мешкання, палять ним і уживають до розгону моторів.

Гумор і сатира.

ГЕЙ, ЕС-ЕРИ!

(Співається на нуту „Гей Словане!)

Гей, ес-ери, наше військо
Іще гроші має.
Ще Чернови, Гуревичі
Нас не забувають.

Ой, ідемо твердо в ногу
До згоди зі Сходом,
Заробимо грошеняток
Собі мимоходом.

Хай нас лають, не зважайте,
Будем тверді духом,
Опікуймось ес-ерами —
Не народнім рухом.

Гей, ес-ери, Чехи наші
Є найліпші браття,
Вони грошики нам дали,
Дали ще й заняття.

Василь Шкода.

—o—

Гість: Вейтер, чому гості нарікають на цю зупу? Вона мені смакує зовсім добре.

Вейтер: Як зупа, так, але як кава то ні.

—o—

Присуд.

Суддя (до обвинуваченого): Ви засуджені на три роки вязниці. Чи маєте ще щось сказати?

Обвинувачений: Прошу перекавати моїй жінці, що я прийду до неї на обід у 1930-ім році.

—o—

На малій „малопольській" стації питається кондуктор якогось подорожнього, що бігає сюди й туди:

— Ви, пане, може шукаєте гостинниці?

Подорожний: Ні, зовсім щось противного!

—o—

Тяжке питання.

Мати: Сину, не сси все великого пальця!

Син: А котрий ссати?

—o—

Приятельки.

1-ша приятелька: Я тепер щойно йшла вулицею, а сліпий прошак просить у мене милостині. „Гарна пані, дайте цента бідному сліпому!" Як він міг знати, чи я гарна?

II-га приятелька: О, то він напевно мусів бути сліпий!

—o—

— Нині вечером сіла я нехотячи на свіжо помальовану лавку і тепер чоловік мусить купити мені нову сукню.

— Слухай, скажи мені де є та лавка?

—o—

Лікар записав хорому пігулки і доброго залізного вина. Вино мав хорий пити лише по трохи після кождого обіду, а пігулки тричі на день. Минуло кілька днів і хорий знову прийшов до лікаря та жаліється, що болі не уступають.

— А чи ви заживали лікарство так, як я вам приписав?

— Так, пане доктор. Пігулок осталося ще трохи, а вино вийшло вже геть усе.

—o—

— Мій Степан такий милий, каже, що я найприємніша, найгарніша і найцікавіша дівчина, яку він килинебудь бачив!

— І ти хочеш з таким чоловіком на ціле життя звязатися, що вже тепер так обріхує тебе?!

—o—

Домашні сплетні.

— Чи ви чули вже про ваших сусідів, що спровадилися тамтої пятниці напроти вас?

— Ви маєте на думці Слабодухів? А що ви такого чули про них, скажіть пані?

— Та той Слабодух то спірітист!

— Не може бути, пані! І хто би то й догадувався по ньому, що він любить випити?...

Тітка Евфемія вертає до дому дуже схвильована й оповідає: „Подумайте лише собі, дітоньки, які то нині люде безсоромні! Як я приїхала на заліничий двірець, висіла з вагону, прикликала авто й кажу до шофера, щоби їхав дуже обережно — ви знаєте, що я не зношу скорої їзди — та щоби на скрутах улиць дуже вважав і щоби не їхав, поки полісмен не дасть знаку рукою — а передовсім, аби вважав, щоби авто не трясло, бо при цьому може легко скоїтися нещастя. А на це шофер каже мені: „Добре, ласкава пані, я все це старатисяму сповнити — але колиб так щось приключилося, то до якого шпиталю хотіли би пані найрадше?"

—o—

Гість (вертає до крамниці): Перепрашаю, чи як я платив вам, не дав припадково двацятьдолярового банкноту замісць пять долярів?

Купець (рішучо: Ні.

Гість (відходючи): Зрештою нічого страшного, той банкнот і так був фальшивий.

Купець: Чекайте пане, зараз подивлюся!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Чорний.

З БИТВ О ЛЬВІВ

(Продовження)

Коротко битви цеї сотні за Львів від 1. грудня 1918 по конець марта 1919. виглядала так:

Дня 1. XII. 1918, о 10. годині рано, дістає 3-та сотня приказ заняти село Черепин, яке є на ліво від Старого Села. Зараз висідає сотня з возів і командант сотні дає прикази: штики на кріси, які вже заладовані острими набоями. На перед висилається одну чету (одна чета 45 людей) з командантом, за нею у віддалю 500 кроків йде 2½ чет з двома скорострілами, а ½ чети йде зовсім зі заду. Крім того висилається стежі на ліво і право. Амуніційні вози та кухня лишаються в Старім Селі і їдуть, аж сотня займе село Черепин.

Сотня рушає в похід. З високого неба паде дрібненький сніжок і по якімсь часі всі виглядаємо білі. Дороги не пізнати, тому від часу до часу паде стрілець в яругу, з якої витягають його товариші. Так приходимо до села Черепина без стрілу. В селі не видно ані одної живої душі. Все сидить по хатах... Зараз виставляємо варти по важніших точках, а на горбочку за селом скоростріл, який звідси видить все. Упорядкувавши все як слід, вільних від служби стрільців кватируємо по хатах і тепер пізнаємо мешканців села.

При тій нагоді довідуємося таке: вчера, то є 30 XI., о 2. годині по обіді, впадає до села ляцька стежа в силі 20 кавалеристів і тількож піхотинців і жадає від бідного населення 50,000 корон контрибуції. Коли населення села не зложить згаданої суми до двох годин, грозить стежа цілковитим спаленням села. І бідне, безборонне населення зносить для грабіжників все, що має, бо кождий хоче вирятувати своє хазяйство.

Не помагають ні просьби, ні плачі старих людий, та маленьких дітий. Рабівник знає одно: „Гроші мусять бути". Не обходиться і без того, щоб що другий мешканець села, без ріжниці чи женщина, чи чоловік, чи дитя — не закоштувало ляцької нагайки. Крім того, що рабують, ще і бють без пощади та знущаються над безборонною людиною. Скільки гроша знесли селяни, ніхто не знає, але в кождім разі рабівники дістали бажану суму.

Та на тім не кінчиться. Ляхи починають рабувати. Забирають все, що їм попаде під руки. Та мимо того, що село вложило контрибуцію, польська стежа запалює тіки пару хат і не позволяє нікому гасити, грозячи, що застрілять того, котрий пробувавби огонь здушити. І справді, підпаливши хату, починають стріляти довкола горіючої хати, аби ніхто не ратував! Так згоріло пару хат і то найбідніших селян. Вечером того самого дня ляцька стежа, напакувавшися добром бідних селян, опускає село, але над раном другого дня, себто 1. XII., приходить знова до села і починає в подібний спосіб господарити, однак наша 3. сотня перешкоджує їй у роботі і вона утікає зі села на безголове, не ставлячи нам жадного опору. Тепер розуміємо ми, чому нікого в селі зі селян не видно.

Між тим заходить нас трох до священика, який не може слова промовити до нас. Що є? — питаємо його. Аж по кількох хвилях відзивається він. Його перші слова такі:

„Панове! Ви Українці!

— Так! Ми Українці!" — відповідаємо,

Аж тепер успокоївся священик і починає нам розповідати своє горе, яке мав з ляцькою стежею: Ляхи, впавши до його помешкання, одні немилосердно рабують, а що не можуть забрати, нищать. В столиках та куферку шукають „Гайдамаків" (так називають Ляхи нашу армію), та замісць „Гайдамаків" знаходять дорогі річи і сі також беруть у полон. Другі знова вчепилися священика і жадають від него грошей, Священик дає їм гроші, які має, однак замало їм сего і вони хочуть його розстріляти. Жена та дрібні діточки просять плачучи, аби лишили їх батька в спокою, та се не зворушує бандитів. Ляхи виводять священика на подвіре і радять над його судьбою. Більшість за розстрілом. Вже хочуть виконати ганебне діло, аж тут збігаються зі села люди і ці також просять Ляхів, аби священикови дарували життє. На просьбу сих увільнюють його, зазначуючи, що це не на все: „єго мусимо розстріляти, бо він заохочував „Гайдамаків" до боротьби з нами. І ми це зробимо, але колись иншим разом".

Так поводиться ляцька армія, коли Поляки кричать на весь світ, що їх армія зорґанізована, дисциплінована, цивілізована. Дикі російські дивізії підчас окупації Східної Галичини в світовій війні не поводилися так ганебно, як ся „культурна" ляцька армія.

Не дивота, що населенне, довідавшися, що ми Українці, дуже гарно нас принимає. Наша кухня, яка вже тут, не варить нічого, бо і не треба. Населення зносить для стрільців всякі подарунки: хліб, сало, яйця та молоко.

Тимчасом надходить вечір, а з ним тишина, яку від часу до часу перериває наш скоростріл та стріли стійок, а часом заблукає стріл і з ляцької сторони. По селі без перестанку ходить стежа з 6 стрільців, які що дві години змінюються і слідять за кождим рухом. Крім того одна чета в „острім поготівлю" сидить в хаті і не спить, а чатує. Кождий убраний, і готовий кождої хвилі вхопити за оруже. Решта стрільців і другий скоростріл відпочиває, бо не знати, що буде завтра. Перед хатою в якій є закватировані стрільці, безнастанно стоїть стійка, яка, як тільки зачує стрілянину сейчас „алярмує" своїх товаришів. Село спить спокійним сном. Воно тепер безпечне, бо має своїх оборонців, які вже не позволять Ляшні знущатися над ним.

О 2. годині в ночі чути стук кінських копит...

„Стій"! — обзивається наша стійка.

Їздці стають.

„Хто се?"

„Курінні вістові!" — відповідають їздці.

„Клич?"

„Відгук".

Наша стійка перепускає їздців, які приносять нам приказ від курінного команданта.

Телефонічного получення межи сотнями і курінем нема, бо перше, віддалення між сотнями велике, 3—4 км., тому годі зараз і збудувати телефон, а друге: ми сподіємося, як найскорше йти вперед.

Приказ звучить: „Дня 2. XII. о 8. год. рано наступ іде вперед. 3-та сотня вирушає о 8. годині рано з місця постою і йде полями в сторону села Давидова. Крім того висилає 3. сотня 25 стрільців під командою одного старшини в сторону села Кротошина, які шукають лучби з коломийським курінем. Перед Давидовом шукає сотня лучби з 1-щою сотнею і з цею занимає село. Панцирка помагає в наступі".

Командант сотні видає зараз потрібні зарядження і кождий з нас знає про наступ.

(Далі буде).

Суддя: Отже, обвинувачений, ви до тижня вкрали аж шість пар черевників? Щож ви маєте на свою оборону?

Злодій: Прошу найяснішого суду, то сталося тому, що я маю дуже великі ноги і ніяк не міг дібрати відповідної величини. Щойно остання пара була добра.

Mr. I. Knowitt — Aren't boys regular mischief makers? — By Thornton Fisher